

Universal Xalqaro Ilmiy Jurnal

Jurnalning bosh sahifasi: <https://universaljurnal.uz>

Universal International Scientific Journal

e-ISSN: [3060-1540 \(online\)](https://doi.org/10.3060/1540)

Year: 2024 Issue: 1 Volume: 9

Published: 07.12.2024 <https://universaljurnal.uz>

International indexes

GOOGLE SCHOLAR

CROSSREF (OAK BAZA)

ZENODO

OPEN AIRE

EUROPUB

RESEARCHGATE (OAK BAZA)

SJIF

N.R.Xamidullayeva., R.Y.Latipova.,
S.I.Xusanov., M.Sh.Xaqulova
Andijon davlat universiteti
Uzbekistan

ANTIOKSIDANT FERMENTLAR VA ULARNING VAZIFALARI

Abstract: This article discusses the importance of antioxidant enzymes in the human body and their main functions. This work describes the scientific basis of the importance of antioxidant enzymes for cell viability and health and reveals practical possibilities for their future use.

Keywords: Antioxidant enzymes, oxidative stress, free radicals, cell protection, biological significance, molecular mechanism, health.

Annotatsiya: Mazkur maqolada antioksidant fermentlarning inson organizmidagi ahamiyati va ularning asosiy vazifalari yoritilgan. Ushbu ish antioksidant fermentlarning hujayra hayotiyliigi va salomatlik uchun muhimligini ilmiy asosda tavsiflaydi va kelgusida ularni qo'llashning amaliy imkoniyatlarini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Antioksidant fermentlar, oksidativ stress, erkin radikallar, hujayra himoyasi, biologik ahamiyat, molekulyar mexanizm, salomatlik.

Аннотация: В данной статье описано значение антиоксидантных ферментов в организме человека и их основные функции. Эта работа научно описывает значение антиоксидантных ферментов для жизнеспособности и здоровья клеток и раскрывает практические возможности их дальнейшего использования.

Ключевые слова: антиоксидантные ферменты, окислительный стресс, свободные радикалы, защита клеток, биологическое значение, молекулярный механизм, здоровье.

Language: Uzbek

Citation: N.R. Khamidullayeva, N. K., R.Y. Latipova, R. L., S.I. Khusanov, S. K., & M.Sh.Khakulova, M. ANTIOXIDANT ENZYMES AND THEIR FUNCTIONS. Universal International Scientific Journal, 1(9), 29–32. Retrieved from <https://universaljournal.uz/index.php/jurnal/article/view/1205>

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14326087>

Antioksidantlar – organizmdagi zararli moddalarga qarshi kurashadigan biologik oksidlovchi moddalardir. Ushbu moddalar oziq-ovqat, farmasevtik va kosmetik mahsulotlarining sifat kafolati hisoblanadi, chunki ular organizmni ko‘plab kasalliklardan himoya qiladi va hayot tarzini yaxshilaydi. Antioksidantlar oksidlovchi stressni bostiradigan va erkin radikallarga qarshi kurashadigan moddalardir. Radikal moddalar inson tanasida kislorod bilan kimoviy reaksiyalar paytida hosil bo‘lgan qattiq, suyuq yoki gazsimon molekulalardir. Ular hujayra membranalaridan o‘tib, ozuqa moddalarini olib yurishlari, metabolizmni rag‘batlantirishlari va immunitetni shakllantirishlari mumkin.

Antioksidant – tanamizni erkin radikallar deb nomlanuvchi molekulalarning zararli ta‘siridan himoya qiluvchi birikmalardir. Erkin

radikallar oksidlovchi stress deb ataladigan jarayonda hujayra shikastlanishiga va hatto kasallikka olib kelishi mumkin. Shuning uchun antioksidantlar tanamizning sog‘lom bo‘lishi uchun muhimdir.

Antioksidantlar tabiiy ravishda ba‘z ioziq-ovqatlarda, ayniqsa mevalar, sabzavotlar, donlar va yong‘oqlarda mavjud. Ba‘zi keng tarqalgan antioksidantlarga quyidagilar kiradi:

C vitamin – tsitrus mevalar, yashil sabzavotlar, qulupnay va qizil qalampir kabi oziq-ovqatlarda mavjud.

E vitamin - bodom, yong‘oq, urug‘lar, ismaloq, shirin kartoshka kabi oziq-ovqatlarda mavjud.

Karotinoidlar - sabzi, shirin kartoshka, qovoq, ismaloq, kabi sabzavotlarda mavjud.

Selen - yong‘oq, urug‘lar, mol go‘шти, kurka go‘шти kabi oziq-ovqatlarda mavjud.

Flavonoidlar - choy, qahva, qizil sharob, mevalar, sabzavotlar va shokolad kabi oziq-ovqatlarda mavjud.

Likopen - pomidor, tarvuz, papaya kabi mevalar tarkibida bo'ladi.

Ushbu antioksidantlar erkin radikallarning zararli ta'siridan himoya qilish orqali sog'liq uchun bir qator foyda keltiradi. Ular saraton, yurak kasalliklari, diabet, altsgeymer, qarish va boshqa ba'zi kasalliklarga qarshi himoya rolini o'ynaydi.

Antioksidantlarning roli erkin radikallarni zararsizlantirishdan tashqariga chiqadi. Ushbu ajoyib birikmalar sog'liq uchun juda ko'p foyda keltiradi, jumladan:

1. Oksidlanish stressini kamaytirishda, erkin radikallarni nazorat ostida ushlab turish orqali antioksidantlar bizning hujayralarimizdagi oksidlovchi stress yukini kamaytiradi. Bu, o'z navbatida, saraton, yurak-qon tomir kasalliklari va diabet kabi hujayra shikastlanishi bilan bog'liq surunkali kasalliklardan himoya qilishga yordam beradi.

2. Immuntizimini qo'llab-quvvatlashda, antioksidantlar sog'lom immunitet tizimini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Ular zararli patogenlarni zararsizlantirish va yallig'lanishni kamaytirish orqali immunitet funksiyasini kuchaytiradi, bu bizning tanamizni infeksiyalardan yaxshiroq himoya qilishga imkon beradi.

3. Qarishga qarshi ta'sirlarda, erkin radikallar kollagen va elastin kabi hujayra tuzilmalariga zarar yetkazish orqali qarish jarayonini tezlashtirishi mumkin. Antioksidantlar bu ta'sirlarni bartaraf etishga yordam beradi, terining yoshligini ta'minlaydi, ajinlarni kamaytiradi va umumiy hayotiylikni saqlaydi.

4. Neyroprotektiv xususiyatlarda, oksidlanish stressi altsgeymer va Parkinson kabi neyrodegenerativ kasalliklar bilan chambarchas bog'liq. Antioksidantlar, ayniqsa flavonoidlar neyroprotektiv ta'sir ko'rsatdi, bu esa yoshga bog'liq kognitiv pasayish xavfini kamaytiradi.

5. Yurak-qon tomir salomatligida, antioksidantlar past zichlikdagi lipoproteinlar (LDL) xolesterin oksidlanishini oldini olish orqali qon tomirlarini sog'lom saqlashga yordam beradi. Ular, shuningdek, endothelial funktsiyani yaxshilaydi va blyashka hosil bo'lish xavfini kamaytiradi, shu bilan yurak kasalligi ehtimolini kamaytiradi.

Shunday qilib, antioksidant fermentlar organizmni oksidativ stress va erkin radikallar ta'siridan himoya qiluvchi muhim biologic komponentlardir. Ularning superoksid radikallari, vodorod peroksid va boshqa zararli birikmalarni neytrallashtirishdagi roli hujayralarning barqarorligini ta'minlaydi, qarish jarayonini sekinlashtiradi va kasalliklarning oldini olishga

yordam beradi. Ushbu fermentlarning inson sog'lom hayot tarzini qo'llab-quvvatlashda organizmida keng tarqalishi va o'ziga xos ajralmas o'rin tutadi. Tadqiqot natijalari faoliyat mexanizmlari ularning hayot uchun kelgusida antioksidant fermentlardan amaliy ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. tibbiyot va boshqa sohalarda foydalanish Shuningdek, ular salomatlikni saqlash va imkoniyatlarini kengaytirishga asos yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Xolmatov H.X, Ahmedov O'.A. Farmakognoziya, Toshkent, 1995 y.
2. Prator.O.P, Nabiyev.M.M. Ozbekiston yuksak o'simliklarning zamonaviy tizimi, Toshkent, 2007 y.
3. <https://srcyrl.ebiochemical.com/info/what-does-antioxidants-do-for-the-body--92942147.html>
4. <https://www.slideshare.net/slideshow/antioksidantlar-ularning-klinikada-qullanilishppt/257667327>